

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

منتخب تدابیر بیماری های معده از دیدگاه طب ایرانی

مهرداد کریمی، پزشک دکترای تخصصی طب سنتی ایران

دانشیار دانشکده طب ایرانی دانشگاه علوم پزشکی تهران

- معده یکی از اندامهای مهم بدن است که سلامت کلی اعضا بدن به واسطه سلامت مزاج و سلامت اخلاط در گرو آن است.

- وبه همین دلیل گروهی از حکما معده را از اعضای رئیسه می‌شمرند و از اینرو معده را عضو مشارک اندامهای بدن هم شمرده‌اند.

امور موافق معده

- رعایت موارد ذیل باعث کارکرد بهتر معده می‌باشد:
- بهترین غذا برای معده غذاهای قابض با اندکی تلخی و بدون گزندگی مانند هلبله است که در افراد سالم باعث تقویت معده می‌شود.
- مصرف پوست داخلی سنگدان ماکیان خانگی.
- کاهش فعالیت های جنسی در طول درمان بیماران مبتلا به ضعف معده.
- استفاده از مسهل مناسب معده: صبر و مسهل موافق معده: افسنتین.

- استفاده از مویز شیرین به عنوان تنقلات به دلیل جلای معتدل
- حب الاس برای معده مفید است.
- استفاده از کاهو، شاهتره و کبر در افراد دارای معده مایل به حرارت.
- کرفس، نعناع و مربی به سرکه برای هر نوع معده.
- انجام تمرینات ورزشی

- امساک گاه به گاه برای استراحت معده مفید است.
- غذاهای خوشبو و ادویه عطریه برای معده مفیدترند

• مصطکی

• قرنفل

• زنجبیل

• زعفران

• آمله

امور مضر بہ معدہ

• تخمه از مضرترین امور برای معده است و باید از آن پیشگیری کرد.

• تخمه و دلایل آن:

• مصرف غذاهای غیر مناسب در مقدار و کیفیت

• خوردن بی موقع

• آب و هوای نامناسب جهت هضم

- جلوگیری از دفع ریاح و ثقل: سبب کرب و بی‌اشتهایی.
- تمامی روغن‌ها مرخی معده‌اند (مصرف متعادل روغن زیتون، پسته، گل سرخ کم ضررتر است.)
- مصرف غذاهای غلیظ و سنگین.

- خوردن غذاها پشت سر هم قبل از هضم غذای اول و نیز خوراکی-های دیر هضم و از بین برنده اشتها.
- جماع در افراد دارای ضعف معده.
- عدم رعایت نظم در شیردهی اطفال و پر کردن معده طفل از شیر.
- استفراغ و گرسنگی زیاد

- کنجد
- شیر
- عسل
- شنبلیله
- مغز حیوانات
- مغز استخوان ها
- تمامی روغن ها
- تخم چلغوزه چغندر و شلغمی که خوب پخته نشده
- هر آنچه معده را پر کند
- آجود

- آب فراوان
- آب سرد به خصوص ناشتا
- غذای دیر هضم
- غذای از بین برنده اشتها
- خربزه
- غوره به مدت زیاد
- زردآلو
- میوه خام و پُررطوبت

امور هفتگانه در علاج کلی معدۀ

- اصلاح حال معده سرد و تر با پاکسازی فضا و جدار معده توسط داروهای واجد عفوصت و قبوضت مانند آمله
- اصلاح رطوبت معده و پاک کردن معده توسط داروهای محلل، ملطف و مقطع مانند قرنفل
- برای انعاش قوه شاهیه معده از داروهای ترش و تیز و شور مانند لیمو خردل و آبکامه

نکته های دارویی و درمانی

- در درمان بیماری های معده داروهای مالیدنی و ضمادها و کمادها مفیدتر است.
- از نظر حکمادرمان سوءمزاج های گرم و سرد آسان تر از درمان سوءمزاج های خشک و تر است

• ایارج فیکرا در درمان سوء مزاج های مادی معدی بهترین داروست، علل اثر بخشی آن به شرح زیر می باشد:

□ بهبود افعال معده.

□ منقبی فضول معده.

□ تقویت معده در عین تنقیه.

• خروج همه انواع اخلاط از معده

- استفراغ بدون علت برای بدن زیان آور است.

- در درمان امراض معدی توجه به وضعیت اجابت مزاج و دفع ادرار ضروری است.

توالی دارو و غذا:

- توالی دارو و غذا:

- اگر عامل بیماری در فم معده است، بایستی دارو بعد از غذا تجویز شود.

- اگر عامل بیماری در قعر معده است، بایستی دارو قبل از غذا تجویز شود.

تجویز آب با دارو:

- عدم تجویز آب:
- اگر صرفاً درمان معده مورد نظر است، همزمان بامصرف دارو نباید آب مصرف شود.
- اگر امکان تضرر به کبد به دلیل سرعت نفوذ دارو وجود دارد، نباید آب مصرف شود.

- تجویز آب:
- اندکی آب: اگر مقدار داروی معده کم باشد، نوشیدن اندکی آب برای توزیع مناسب آب در سطح معده مناسب است.
- آب سرد: در سوءمزاج حار معده تجویز می شود.
- آب گرم: در سوءمزاج بارد معده تجویز می شود در مداوای معده و کبد مصرف آب گرم مجاز است.
- آب نیم گرم و گرم: در غیر مورد بالا مصرف آن باعث قی و عدم تاثیر دارو می شود.

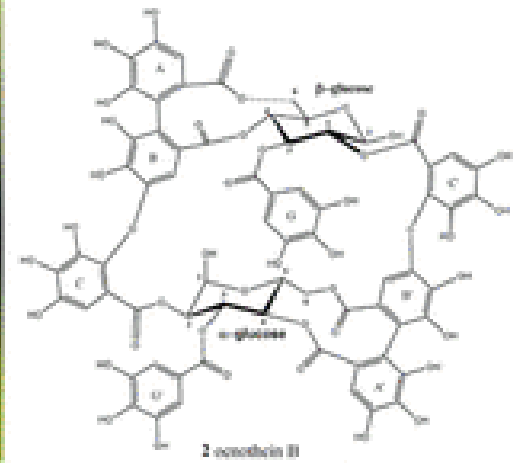
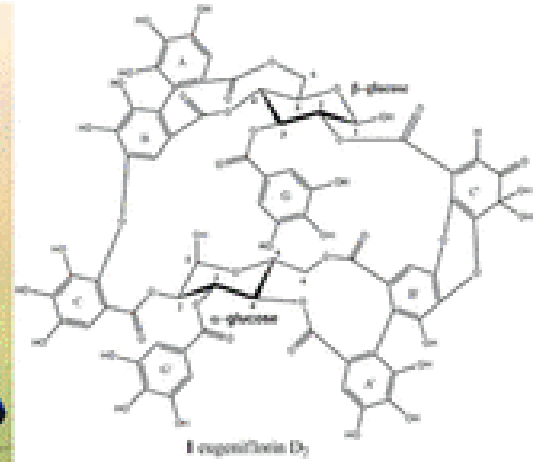

• در درمان امراض معدی خونگیری چه با زالو و چه با حجامت ممنوع است.

•

Myrtus communis

مورد

Myrtus communis)

- Evaluation of **Myrtus communis** Linn. berries (common myrtle) in experimental ulcer models in rats
- Gastrointestinal Reflux Disease: A Double-Blind Randomized Controlled Clinical Trial
- ME Zohalinezhad, MK Hosseini-Asl... - Journal of evidence ..., 2016 - journals.sagepub.com

- Ameliorative and antioxidant effects of myrtle berry seed (*Myrtus communis*) extract during reflux-induced esophagitis in rats
- MA Jabri, H Tounsi, K Rtibi, L Marzouki... - Pharmaceutical ..., 2016 - Taylor & Francis

- Role of gastrointestinal motility inhibition and antioxidant properties of myrtle berries (**Myrtus communis** L.) juice in diarrhea treatment
- MA Jabri, K Rtibi, M Sakly, L Marzouki... - Biomedicine & ..., 2016 - Elsevier

- Ethnobotanical, phytochemical and therapeutic effects of *Myrtus communis* L. berries seeds on gastrointestinal tract diseases: a review
- MA Jabri, L Marzouki, H Sebai - Archives of physiology and ..., 2018 - Taylor & Francis

- Evaluation of the effects of three plant species (**Myrtus Communis** L., *Camellia Sinensis* L., *Zataria Multiflora* Boiss.) on the healing process of intraoral ulcers ...
- MA Hashemipour, S Lotfi, M Torabi, F Sharifi... - Journal of ..., 2017 - [ncbi.nlm.nih.gov](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/)

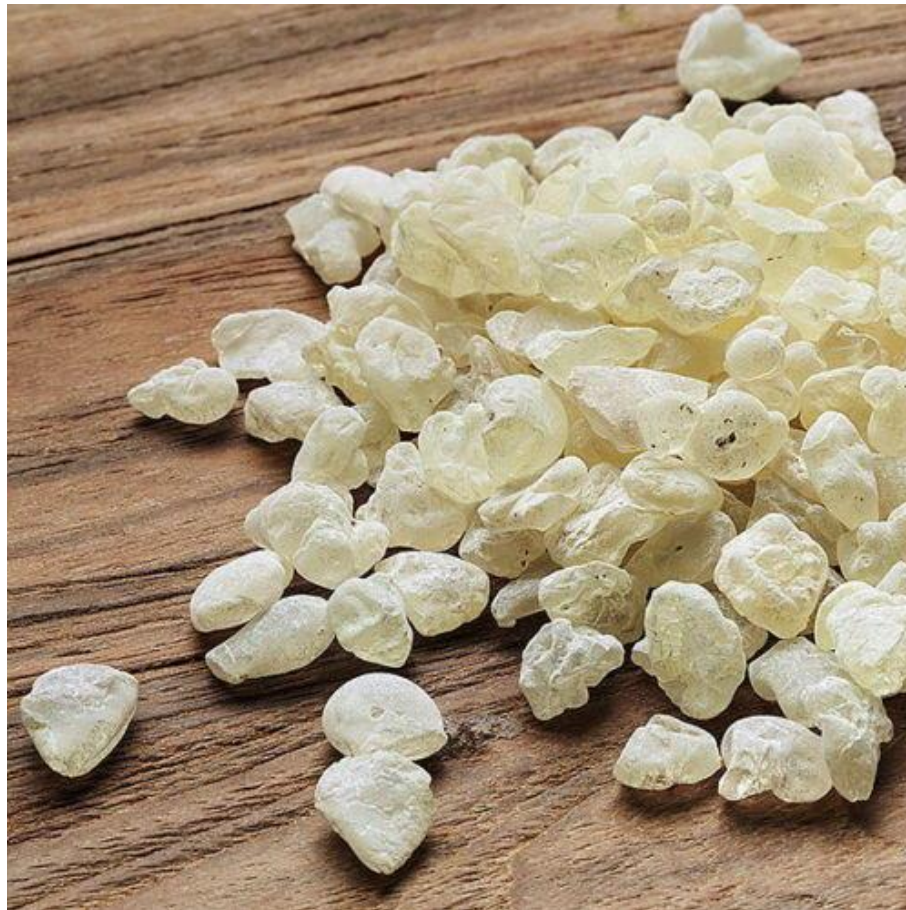
- The Effect of **Myrtus communis** L. Syrup in Reducing the Recurrence of Gastroesophageal Reflux Disease: A Double-Blind Randomized Controlled Trial.
- **M Salehi**, M Azizkhani, M Mobli, R Shakeri... - Iranian Red Crescent ..., 2017 - sid.ir

Pistacia lentiscus

مصطکی

- Evaluation of mastic, a crude drug obtained from **Pistacia lentiscus** for gastric and duodenal anti-ulcer activity
- MS Al-Said, AM Ageel, NS Parmar, M Tariq - Journal of ..., 1986 - Elsevier

- Gastro-protective, therapeutic and anti-inflammatory activities of **Pistacia lentiscus** L. fatty oil against ethanol-induced gastric ulcers in rats
- IM Boutemine, M Amri, ZC Amir, C Fitting... - Journal of ..., 2018 - Elsevier

- Bactericidal Activity of *Pistacia lentiscus* Mastic Gum Against *Helicobacter pylori*
- P Marone, L Bono, E Leone, S Bona... - Journal of ..., 2001 - Taylor & Francis

- Chemical Composition of the Essential Oil of Mastic Gum and their Antibacterial Activity Against Drug-Resistant *Helicobacter pylori*
- The effect of mastic gum on **Helicobacter pylori**: a randomized pilot study
- KJ Dabos, E Sfika, LJ Vlatta, G Giannikopoulos - Phytomedicine, 2010 - Elsevier

- Arabino-Galactan Proteins from *Pistacia lentiscus* var. *chia*: isolation, characterization and biological function
- F Kottakis, F Lamari, C Matragkou, G Zachariadis... - Amino Acids, 2008 - Springer

- Effects of *Pistacia lentiscus* and Coriander Triphala on Adult **Gastroesophageal Reflux Disease**: A Randomized Double-Blinded Clinical Trial
- F Sadeghi, SMB Fazljou, B Sepehri... - Iranian Red ..., 2020 - sites.kowsarpub.com

Aloe vera

صبر

- **Aloe vera gel in peptic ulcer therapy;**
Preliminary report
- J Blitz, **JW Smith**, JR Gerard - Journal AOA,
1963 - blog.samlennon.net

- Anti-**ulcer** effect of **Aloe vera** in non-steroidal anti-inflammatory drug induced peptic **ulcers** in rats
- SK Borra, [RK Lagisetty](#)... - African Journal of ..., 2011 - academicjournals.org

- Effects of **Aloe vera** and sucralfate on gastric microcirculatory changes, cytokine levels and gastric **ulcer** healing in rats
- K Eamlamnam, S Patumraj, N Visedopas... - World Journal of ..., 2006 - ncbi.nlm.nih.gov

- Development of Bilayer Floating Tablet of Amoxicillin and *Aloe vera* Gel Powder for Treatment of Gastric **Ulcers**
- AN Ranade, SS Wankhede, NS Ranpise... - Aaps Pharmscitech, 2012 - Springer

-] Anti-ulcer activity of Aloe vera juice and Aloe vera and amla fruit combined juice in ethanol induced ulcerated rats
- S Gopinathan, N Rameela - Int J of Pharmacy and Pharm Sci, 2014 - researchgate.net

Phyllanthus emblica

آمله

- The role of antioxidant activity of **Phyllanthus emblica** fruits on prevention from indomethacin induced **gastric ulcer**
- SK Bandyopadhyay, SC Pakrashi, A Pakrashi - Journal of ..., 2000 - Elsevier

- Biphasic effect of **Phyllanthus emblica** L. extract on NSAID -induced **ulcer**: an antioxidative trail weaved with immunomodulatory effect
- A Chatterjee, S Chattopadhyay... - Evidence-Based ..., 2010 - hindawi.com

- Gallic acid enriched fraction of **Phyllanthus emblica** potentiates indomethacin-induced **gastric ulcer** healing via e-NOS-dependent pathway
- A Chatterjee, S Chatterjee, A Biswas... - Evidence-Based ..., 2012 - hindawi.com

- Efficacy and safety of amla (**Phyllanthus emblica** L.) in non-erosive reflux disease: a double-blind, randomized, placebo-**controlled clinical trial**
- SK Varnosfaderani, F Hashem-Dabaghian... - Journal of Integrative ..., 2018 - Elsevier

- Gastroprotective effects of 'Amla'**Emblica** officinalis on in vivo test models in rats
- AJ Al-Rehaily, TS Al-Howiriny, MO Al-Sohaibani... - Phytomedicine, 2002 - Elsevier

